

Henry Lyulph Holland, primer comte de Slane, existia des de feia tant de temps que el públic havia començat a considerar-lo immortal. Al públic general, la longevitat li resulta reconfortant i, després de la inevitable pausa de reacció, està disposat a reconèixer la vellesa extrema com un senyal de distinció. Qui és longeu, ha triomfat, si més no, sobre un dels desavantatges de partida de la humanitat: la brevetat de la vida. Arrabassar vint anys a l'anihilació eterna és sinònim d'imposar la pròpia superioritat al programa que t'havien assignat: així de petita és l'escala dels nostres valors. Per tant, va ser amb un sobresalt d'autèntica incredulitat que un matí calorós del mes de maig els homes de la City que llegien el diari al tren van saber que Lord Slane, de noranta-quatre anys, havia traspassat de cop i volta el vespre anterior després de sopar. «Un atac de cor —van dir, perspicaces, encara que en realitat ho havien llegit als diaris. I a continuació van afegir-hi, amb un sospir—: En fi, un altre pilar que desapareix.» Aquesta era la sensació imperant: que havia desaparegut un pilar de la societat, un recordatori més de la inseguretat en què vivien. Els diaris van recopilar, en un darrer esclat publicitari, tots els esdeveniments i èxits de la vida d'en Henry Holland; se'n va fer un recull tan contundent com una pilota de criquet llançada a la cara del públic, des dels dies de la seva «brillant etapa universitària» a l'època que va ocupar un lloc al Consell de Ministres, a una edat sorprenentment jove, fins al seu últim dia, en què el comte de Slane K.G., G.C.B., G.C.S.I., G.C.I.E.,¹ etc. etc. (els seus títols

1. Aquests títols són: Knight of the Garter (Cavaller de l'Orde de la Lligacama), Knight Grand Cross of the Order of the Bath (Cavaller Gran Creu de l'Orde del Bany), Knight Grand Commander of the Star of India (Gran Cavaller Comandant de l'Orde de l'Estrella de l'Índia) i Knight Grand Commander of the Indian Empire (Cavaller Gran Comandant de l'Orde de l'Imperi Indi) (*Nota de la t.*).

el seguien en ordre decreixent d'importància, com la cua d'un cometa) s'havia desplomat a la seva cadira després de sopar, i tot el que havia acumulat al llarg de noranta anys s'havia convertit abruptament en història. Semblava que, ara que el vell Slane ja no era allà amb els braços estirats per contenir-lo, el temps havia fet un petit salt endavant. Els darrers quinze anys no havia tingut un paper gaire actiu en la vida pública, però hi havia conservat una certa presència, i de tant en tant la seva cortesia irrefutable, el seu sentit comú i la sornegueria de la seva eloqüència havien inquietat, tot i que sense aturar-los realment, els seus col·legues més extremistes en moments d'arravatament. Aquesta mena de parlaments no havien estat freqüents, perquè en Henry Holland sempre havia estat un home que apreciava la parquedat, però justament la seva raresa feia que generessin una saludable sensació d'inquietud, perquè tothom sabia que es basaven en una experiència mítica: si el vell, l'octogenari, el nonagenari, es prenia la molèstia d'acudir a Westminster per impartir, amb el seu estil incomparable, les opinions a què havia arribat amb cautela, sobrietat i esperit crític, la premsa i el públic no tenien més remei que parar atenció. Ningú havia atacat mai seriosament Lord Slane. Ningú l'havia acusat mai de ser una vella glòria. El seu humor, el seu encant, la seva malenconia i el seu sentit comú l'havien fet sacrosant als ulls de totes les generacions i tots els partits; potser, d'entre tots els homes d'estat i polítics, era l'únic de qui es podia dir tal cosa. Potser perquè semblava haver tocat tots els aspectes de la vida, però alhora semblava que mai havia tocat la vida en si, la vida quotidiana; gràcies al seu distanciament proverbial, mai havia atret l'odi ni la desconfiança que se solen dedicar als simples experts. Hedonista, humanista, esportista, filòsof, erudit, encisador i lúcid; un d'aquells pocs anglesos que tenen la fortuna de néixer amb una ment veritablement adulta. Els seus col·legues i els seus subordinats s'havien sentit alternativament fascinats i irritats per la seva pretesa reticència a afrontar cap qüestió pràctica. Era difícil arrencar-li un sí o un no. Com més important era una pregunta, amb més frivolitat se la prenia. «Sí», escrivia al peu d'un

memoràndum que detallava els avantatges de dues línies polítiques oposades, i els seus assistents, desesperats, perdien els estreps. No tenia futur com a home d'estat, deien, perquè sempre veia les dues vessants de cada cosa; però malgrat que s'exclamesin exasperats, no ho deien de debò, perquè sabien que de tant en tant, quan estava acorralat, podia ser més incisiu i letal que els homes que seien tibats i amb aire transcendental en un despatx del govern. En Henry Holland podia llançar una llambregada a un informe i deduir-ne l'essència i els punts febles abans que un altre hagués tingut temps d'acabar-se'l de llegir. Sense renunciar mai a la seva cortesia exquisida, anihilava de la mateixa manera l'optimisme i la miopia de qui debatia amb ell; amable i civilitzat en tot moment, deixava els seus competidors sense saber què dir.

A més, les seves idiosincràsies personals eren tan estimades pel públic en general com pels caricaturistes: el corbatí de seda negra, el monocle penjat d'una cinta gruixuda extravagant, l'armilla de gala amb botons de corall, el cotxe de punt particular que va conservar fins que ja feia molt de temps que s'havien posat de moda els de motor... Tot això l'apuntalava enmig de la confusa justícia i injustícia de la llegenda, i quan a vuitanta-cinc anys per fi va aconseguir guanyar el Derby, va rebre l'ovació més gran que s'hagués dedicat mai a ningú.

La seva dona era l'única que sospitava fins a quin punt aquestes idiosincràsies radicaven en una tàctica premeditada. Si bé per naturalesa no era gens cínica, després de setanta anys d'associació amb en Henry Holland havia après a mirar-s'ho tot a través d'una capa de cinisme.

«Pobre vell —deien els homes de la City al tren—, però bé, se n'ha anat.»

Se n'havia anat, efectivament; una partida definitiva i irreparable. Aquestes eren les reflexions de la seva vídua mentre l'observava estirat al seu llit d'Elm Park Gardens. No havien abaixat les persianes, perquè ell sempre havia estipulat que, quan morís, la casa no havia de quedar a les fosques, i a ningú se li acudiria desobeir les seves ordres, ni tan sols ara que era mort. El tenien estirat a plena llum del sol, de manera que el pi-

capedrer es va estalviar l'esforç d'esculpir-ne l'efígie. El seu besnet preferit, a qui se li tolerava tot, li havia pres el pèl sovint dient-li que seria un cadàver molt ben plantat; i ara que la broma havia resultat ser certa, la realitat guanyava dramatisme pel fet d'haver estat anticipada en forma de broma. Tenia la mena de rostre que fins i tot en vida s'associa profèticament a l'alta dignitat de la mort. L'estructura òssia del nas, la barbeta i les temples quedava accentuada perquè la carn s'havia enfonsat una mica; els llavis se li havien tornat més rectes, segellant darrere seu la saviessa de tota una vida. I a més, cosa encara més important, en la mort Lord Slane tenia un aspecte tan pulcre com havia tingut en vida. «Tot un dandi», s'hauria pogut dir, fins i tot quan ja estava cobert per la mortalla.

Tanmateix, malgrat tota la seva dignitat, la mort va portar una revelació. El rostre que havia estat tan noble en vida va perdre una engruna de la seva noblesa en la mort; els llavis, que sempre estaven tan enriolats que no resultaven desagradablement sarcàstics, ara es revelaven tan prims com eren en realitat; l'ambició curosament dissimulada quedava perfectament revelada en la corba orgullosa dels narius. La duresa que havia camuflat sota unes maneres encantadores s'havia quedat sola, desproveïda de la protecció d'un somriure. Era atractiu, però menys agradable que en vida. Sola a l'habitació, la seva vídua el contemplava carregada de pensaments que haurien sorprès una cosa de no dir els seus fills, si li haguessin pogut llegir la ment.

Els seus fills, però, no eren allà per observar-la. S'havien reunit tots sis al saló; dues esposes i un marit elevaven el nombre fins a nou. Una reunió familiar imponent: semblaven corbs vells de color negre, va pensar l'Edith, la més jove, que vivia en un desgavell constant i sempre maldava per confinar el que volia dir en els límits d'una frase, com qui omple una gerra d'aigua, però invariablement se li vessaven rajolins de significat i implicacions que s'escorrien i es perdien. Intentar recuperar-los un cop vessats era tan inútil com voler retenir aigua amb la mà. Potser si sempre es pogués tenir a mà llapis i llibreta... però llavors el pensament s'escaparia mentre es buscava la paraula adequada i, a més,

seria difícil fer servir una llibreta sense que ho veiés tothom. I taquigrafia? De fet, no s'hauria de permetre que els pensaments corrin d'aquesta manera; cal disciplinar la ment, mantenir l'atenció en l'assumpte que ens ocupa, com altres semblaven fer sense cap dificultat. Ara bé, cal dir que, si algú no ha après aquesta lliçó amb seixanta anys, és probable que no l'apregui mai. Doncs això, una reunió imponent, va pensar l'Edith, reprenent el fil: en Herbert, la Carrie, en Charles, en William i en Kay; la Mabel, la Lavinia; en Roland. Formaven grups: els Holland, les cunyades i el cunyat; i després es barrejaven i en formaven altres: en Herbert i la Mabel, la Carrie i en Roland; en Charles; en William i la Lavinia; i finalment en Kay tot sol. No passava sovint que es veiessin tots sense que faltés ningú; curiós, va pensar l'Edith, que qui els hagués convocat hagués estat la Mort, com si tots els vius s'afanyessin a reunir-se de seguida per protegir-se i oferir-se suport els uns als altres. Valga'm Déu, que vells que som tots. En Herbert deu tenir seixanta-vuit anys, i jo en tinc seixanta; el pare en tenia més de noranta, la mare en té vuitanta-vuit. L'Edith, que havia començat a sumar totes les seves edats, els va sorprendre molt quan va preguntar:

—Tu quants anys tens, Lavinia?

Desconcertats, van transmetre-li els seus retrets clavant-li la mirada; però aquesta mena de coses eren típiques de l'Edith, mai no escoltava el que es deia i de cop i volta intervenia amb algun comentari irrelevant.